

PATVIRTINTA
Šilutės rajono savivaldybės
tarybos 2005 m. balandžio 28 d.
sprendimu Nr. T1-694

ŠILUTĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLIERIAUS TARNYBOS 2004 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

**Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 4 dalis:
Savivaldybės kontrolės ir audito institucija – savivaldybės kontrolierius
(savivaldybės kontrolieriaus tarnyba), prižiūrintis (-i), ar teisėtai, efektyviai,
ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas savivaldybės turtas,
kaip vykdomas savivaldybės biudžetas.**

MISIJA – padėti Savivaldybės tarybai išsiaiškinti, kaip valdyti ir naudoti Savivaldybės turta, lėšas ir kitus išteklius

VIZIJA – padėti Savivaldybės tarybai vykdyti kontrolę, įgyvendinant savivaldybės funkcijas

VERTYBĖS:

objektyvumas
viešumas
profesinis tobulėjimas
teisėtumas
nepriklausomumas

Kontrolieriaus tarnybos veiklos ataskaita parengta, vykdant Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 27 straipsnį, ir skirta Šilutės rajono savivaldybės tarybai, kuriai yra atskaitinga, paaiškinti Kontrolieriaus tarnybos veiklos rezultatus.

Savivaldybės kontrolieriaus tarnybos darbo rezultatai skirti Tarybai, audituojamiems subjektams ir piliečiams.

Pasikeitus Vietos savivaldos įstatymui, nuo 2004 metų Savivaldybės kontrolieriaus tarnyba – Savivaldybės kontrolės institucija tapo Savivaldybės kontrolės ir audito institucija, atliekanti finansinį ir veiklos auditą Savivaldybės administracijoje, Savivaldybės administravimo subjektuose bei Savivaldybės kontroliuojamose įmonėse.

Kontrolieriaus tarnybos veiklos tikslas – prižiūrėti, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas Savivaldybės turtas, kaip vykdomas Savivaldybės biudžetas.

Pagrindinė šio tikslo pasiekimo priemonė – išorės auditas.

Audito apimtis platesnė negu anksčiau atliekamų patikrinimų ir revizijų. Auditą sudaro ne tik finansinių ataskaitų vertinimas ir klaidų paieška, bet juo siekiama, kad ateityje būtų išvengta klaidų, sustiprinta vidaus kontrolė, padidintas veiklos efektyvumas.

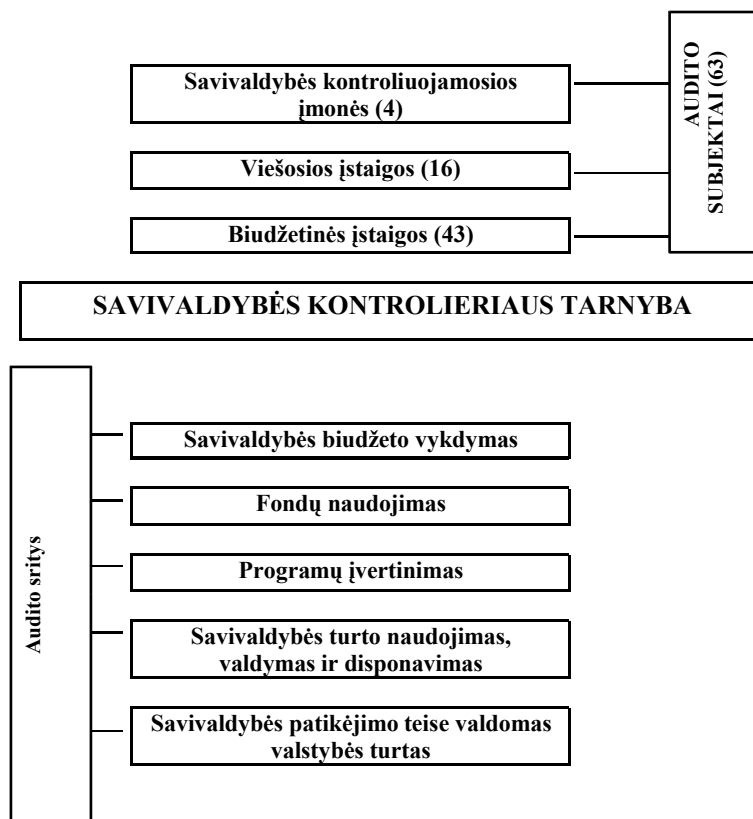
Teisės aktai numato dvi audito rūšis: finansinį ir veiklos auditą.

Finansinis auditas informuoja audito ataskaitų naudotojus, ar galima pasitikėti finansine atskaitomybe, ar ji parodo tai, kas iš tikrųjų įvyko tuo laikotarpiu, ar tai, kas įvyko, yra leistina, teisėta ir tinkamai apskaičiuota bei pateikta.

Veiklos auditas skatina audituojamą subjektą daugiau dėmesio skirti veiklos ekonomiškumui, efektyvumui ir rezultatyvumui. Audituojamam subjektui pateikiamos rekomendacijos, kaip jis galėtų patobulinti savo veiklą, o tai leistų sumažinti išlaidas, sutaupyti lėšų, stiprinti valdymo, organizacinius procesus.

Savivaldybės kontrolės ir audito institucijos funkcijoms įgyvendinti Šilutės rajono savivaldybėje įsteigtoje Kontrolieriaus tarnyboje dirba dvi valstybės tarnautojos: kontrolierė ir kontrolierės pavaduotoja. Esant žmogiškųjų išteklių trūkumui ir dideliame audituojamų subjektų skaičiui, ypatingas dėmesys skiriamas sudarant metinį veiklos planą, auditų programas, parenkant auditams temas.

PAGRINDINIAI SAVIVALDYBĖS KONTROLIERIAUS TARNYBOS AUDITO SUBJEKTAI IR SRITYS

Savivaldybės kontrolierė savo darbe vadovavosi patvirtintu metiniu veiklos planu, kuris buvo suderintas su Tarybos Kontrolės komitetu.

Įvertinant Savivaldybės Kontrolieriaus tarnybos veiklos plano konkrečių priemonių vykdymą, pažymėtina, kad du planuoti auditai neatlikti ir perkelti į 2005 metus.

Kontrolieriaus tarnyba atliko 2 finansinius, 3 veiklos auditus, 4 patikrinimus, išnagrinėtas vienas gyventojų kreipimasis.

Savivaldybės tarybai 2004 metais parengtos 3 privalomos išvados:

- išvada dėl Savivaldybės 2003 metų biudžeto įvykdymo apyskaitos;
- išvada dėl Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos;
- išvada dėl Savivaldybės patikėjimo teise valdomo valstybės turto ataskaitos.

Atliekant auditus buvo siekiama:

- įvertinti biudžetinių įstaigų finansinę atskaitomybę;
- įvertinti Savivaldybės biudžeto vykdymo apyskaitą;
- patikrinti, kaip naudojamos biudžeto lėšos;
- kontroliuoti, kaip apskaitomas ir valdomas Savivaldybės turtas;
- įvertinti vidaus kontrolės sistemos patikimumą.

2004 METŲ DARBO REZULTATAI

1. Patikrinimas dėl Šilutės rajono savivaldybės gyvenamųjų ir negyvenamųjų patalpų nuomos atliktas Savivaldybės administracijos Turto tarnyboje prie Ekonomikos ir ūkio skyriaus. Tikrintos Savivaldybės gyvenamųjų ir negyvenamųjų patalpų nuomos sutartys, analizuotas sutarčių vykdymas, gautos pajamos bei skolos, skolų susidarymo priežastys. Tikrinimo metu nustatyti neatitikimai ir pastebėjimai rodo, kad nepakankamai dedamos pastangos susigrąžinti skolas, išskolinę nuomininkai nevykdo sutartinių įsipareigojimų (seniūnijų gyventojai, mokyklų valgyklų nuomininkai), patalpų nuomos sutartys pildomos neatidžiai, nuomininkai nesilaiko Civilinio kodekso nuostatų dėl pagrindinės pareigos – laiku sumokėti sutarto dydžio nuompinigių už naudojamą išsinuomotu turtu.

Šis tikrinimas – viena iš sudėtinių dalių rengiant išvadą dėl Savivaldybės turto ataskaitos.

2. Siekiant išsiaiškinti buvusio Tuberkuliozės ligoninės pastato, sandėlio ir žemės sklypo privatizavimo teisingumą, atliktas patikrinimas Savivaldybės Turto tarnyboje prie Ekonomikos ir ūkio skyriaus. Nustatyta, kad minėto objekto privatizavimas buvo vykdomas nepažeidžiant Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų. Tačiau privatizavimo procedūroms užtrukus, nebuvo pasirūpinta pastato priežiūra ir apsauga. Savivaldybėje nebuvo patvirtintos tvarkos dėl privatizuojamų objektų priežiūros ir apsaugos, nepaskirti atsakingi asmenys. Vietos savivaldos įstatymas numato, kad Administracijos direktorius „administruoja Savivaldybės turtą“, „organizuoja ir kontroliuoja savivaldybės turto valdymą ir naudojimą“.

Administracijos direktoriui pateiktos dvi rekomendacijos.

3. Įvertinta Savivaldybės 2003 metų biudžeto vykdymo apyskaita. Šį vertinimą sudarė: pajamos, išlaidos, įsiskolinimai, paskolos ir dotacijos, bendra išvada dėl biudžeto įvykdymo ir apyskaitos.

Rajono 2003 metų pajamų planas – 65978,9 tūkst. Lt, įvykdymas – 67595,5 tūkst. Lt arba 102,5 %. Į biudžetą gauta – 1616,6 tūkst. Lt viršplaninių pajamų. Per pastaruosius trejus metus Savivaldybės biudžeto pajamos turėjo tendenciją didėti.

Biudžeto išlaidų planas buvo 65978,9 tūkst. Lt, įvykdymas – 65583,7 tūkst. Lt arba 99,4 %.

Nagrinėjant Savivaldybės įstaigų 2003 metų biudžeto išlaidų sąmatų vykdymo apyskaitas nustatyta, kad faktinės išlaidos 1730,3 tūkst. Lt viršijo kasines išlaidas. Tai rodo, kad iš anksto padarytos išlaidos buvo perkeltos į kitus finansinius metus, ir bus apmokėtos iš 2004 metų biudžetui skirtų asignavimų. Švietimo įstaigų faktinių išlaidų padidėjimui įtakos turėjo nepakankamas lėšų skyrimas pagrindiniams poreikiams tenkinti. Atlikus patikrinimus nustatyta, kad, nesant vidaus kontrolės, susidarė sąlygos gauti finansavimą nepakankamai parengtiems projektams. Lėšos panaudotos neefektyviai projektuose nenumatytiems tikslams įgyvendinti.

Kreditorinis išsiskolinimas (su paskolomis) 2004-01-01 – 22,5062 mln. Lt. Dideli išsiskolinimai susidarė, vykdant pirkimus, neatsižvelgiant į bendras finansines galimybes, nesilaikant finansinės drausmės.

Debitorinis išsiskolinimas 2004-01-01 – 302,1 tūkst. Lt.

Įsisenėjusių skolų susigrąžinimui, nepakankamai dedamos pastangos, susidaro rizikos veiksnys, kad skolos gali tapti beviltiškomis.

Biudžeto įvykdymo apyskaita sudaryta remiantis 2003 metų Savivaldybės biudžeto rodikliais. Išvada svarstyta Tarybos komitetuose, Taryboje.

4. Atlikus Šilutės Pedagogų švietimo centro (toliau PŠC) 2003-2004 metų veiklos vertinimą, nustatyti neatitikimai ir pažeidimai. PŠC, biudžetinės įstaigos ir Šilutės Pamario pagrindinės mokyklos lėšos neatskirtos, laikomos vienoje sąskaitoje. PŠC patalpų perdavimas dokumentais neįformintas (PŠC – įsikūręs mokyklos pastate). Šilutės Pamario pagrindinės mokyklos direktorė pasirašinėja dviejų įstaigų piniginių lėšų dokumentus. Tokie neteisėti direktorės veiksmai, t.y. PŠC lėšų administravimas, trukdo normaliai įstaigos veiklai. Dviejų biudžetinių įstaigų apskaita neatskirta, sąskaitos nekoresponduojamos. PŠC, sudarydama biudžeto išlaidų sąmatas, neplanavo lėšų būtiniausioms reikmėms, šios išlaidos apmokamos iš Pamario pagrindinės mokyklos sąmatos. Nesilaikoma Buhalterinės apskaitos įstatymo 9 str. nuostatų - nepatvirtinta apskaitos politika. Nepatvirtintos tvarkos: darbo laiko apskaitos, buhalterinės apskaitos tvarkymo klausimais, kasos ir banko operacijų organizavimo, sąmatų sudarymo, ilgalaikio ir trumpalaikio turto ir kt. Nėra buhalterinės apskaitos individualaus plano. Neparengtos finansų kontrolės taisyklės, todėl biudžetinėje įstaigoje turto valdymas, naudojimas, apsauga neatitinka finansų valdymo teisėtumo bei patikimumo principų ir vidaus kontrolės kriterijų. Nuostatuose nenumatyta Centralizuotos buhalterijos paslaugos ar kita buhalterinės apskaitos vedimo tvarka. PŠC direktorė, viršydama savo kompetenciją, savo įsakymu paveda mokyklos darbuotojams atlikti inventorizaciją bei dalyvauti nurašant materialines vertybes. Įstaigoje nevykdoma vidinė kontrolė. Pateiktos PŠC direktorei rekomendacijos, įvykdytos iš dalies.

5. Vyriausybės atstovės Kristinos Vintilaitės prašymu, analizuotas keleivinio kelių transporto vežėjų nuostolių ir išlaidų (negautų pajamų) kompensavimas. Remdamosios Biudžeto ir finansų skyriaus pateiktais dokumentais, pateikėme išvadas:

- lengvatiniam keleivių vežimui kompensuoti 2003 metų rajono biudžete numatyta ir panaudota 1,2 mln. Lt;

- vežėjų nuostoliams padengti, susidariusiems dėl būtinų keleivinio kelių transporto paslaugų teikimo visuomenei, pažeidžiant teisės aktus, 2003 metų biudžete lėšos nebuvo numatytos.

6. Savivaldybės administracijoje atliktas auditas dėl Savivaldybei nuosavybės teise priklausancio turto bei patikėjimo teise valdomo valstybės turto 2003 metų ataskaitų.

Šilutės rajono savivaldybė 2003-12-31 valdė ir naudojo Valstybės turta patikėjimo teise – 110386 tūkst. Lt. Valstybės turtas, valdomas patikėjimo teise, 2003 metais sumažėjo 2311 tūkst. Lt.

Analizuojant Kaimo reikalų skyriaus pateiktus pirminius apskaitos dokumentus, balansą, turto ataskaitą, pastebėti neatitikimai: 13-oje objektų, rinktuvų sąskaita, buhalterė sumažino melioracijos ir hidrotechnikos įrenginių balansinę – 42639773 Lt ir likutinę – 2021595 Lt vertes.

Dalis turto, piršto iš valstybės deleguotoms funkcijoms skirtų lėšų, – nepaženklintas inventoriniais numeriais. Savivaldybės turto 2003 metų inventorizacijos atliktos iš dalies, formaliai perrašant buhalterinius dokumentus. Faktiškai visi automobiliai, mobiliųjų telefonų aparatai, pastatai, dalis baldų bei kompiuterių ir kompiuterinės įrangos nepaženklinti inventoriniais numeriais.

Tinkamai neatlikus inventorizacijos, susidaro rizika dėl turto faktinio buvimo ir saugumo. Savivaldybės gatvėms, skverams nėra inventorinių bylų, neatlikta teisinė registracija Nekilnojamojo turto registre.

Administracijos direktoriui pateikta 11 rekomendacijų.

7. Išvada dėl Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto bei patikėjimo teise valdomo valstybės turto 2003 metų ataskaitų pateikta Tarybai:

- Valstybės turto 2003 metų ataskaita (VT-01) parodo ne visai tikrą ir teisingą 2003-12-31 Valstybės turto, kurį Savivaldybė valdo patikėjimo teise, būklę.

- Savivaldybės turto 2003 metų ataskaita (VY-02) sudaryta teisingai ir parodo tikrą turto būklę.

Administracijos direktoriui pateikta 10 rekomendacijų.

Audito ataskaitoje ir išvadoje pateiktas rekomendacijas Administracija išanalizavo ir pateikė išsamų atsakymą.

8. Atliekant 2004 metų veiklos auditą, Šilutės senelių globos namuose kontrolierės pateikė tarpinę ataskaitą dėl veiklos audito. Vertinant veiklą nustatyta, kad įsiskolinimas 2004-12-12 iš viso - 73453 Lt. Didžiausią dalį skolos sudarė skola šildymui – 48,8 %. Nors šildymo skolos sumažintos 1837 Lt, tačiau išlaidų sąmatoje nėra realiai planuojamos lėšos šildymo skoloms dengti.

Tikrinant vidaus kontrolės aplinką ir kontrolės procedūras, nustatyta, kad parengtų taisyklių, tvarkų, reglamento nuostatos yra įgyvendinamos, gerina įstaigos veiklą, turi teigiamos įtakos strategijos, ūkinės politikos įgyvendinimui.

Inventorizacijos metu nustatyta, kad nepagrįstai padidintas ilgalaikis materialusis turtas - 11500 Lt.

Pasitaikė atvejų, kai globos pinigai naudojami ne pagal paskirtį. Nepatvirtinta Socialinių paslaugų namuose gavėjų atleidimo, sumažinimo nuo mokesčių tvarka, nenurodomi konkretūs kriterijai, nepatvirtinta Gyventojų pašalinimo iš globos namų tvarka, nenustatytos išlaidos vienam senelių globos namų gyventojui, nėra konkretaus mokesčio už gyvenimą Šilutės senelių globos namuose.

Senelių globos namų direktorei pateiktos 7 rekomendacijos. Į jas atsižvelgta: ištaisyti neatitikimai ir pažeidimai.

Administracijos direktoriui pateikta 11 rekomendacijų. Dalis neatitikimų ištaisyta.

9. Veiklos audito metu įvertinome Šilutės Pamario pagrindinės mokyklos 2004 metų veiklą. Šis auditas baigtas 2005 metais.

Atlikdamos veiklos auditą įvertinome, kaip sureguliuotos 2-jų biudžetinių įstaigų - mokyklos ir Pedagogų švietimo centro - buhalterinės apskaitos, lėšų, turto, darbų organizavimo ir kitos veiklos sritys.

Nustatyta: apskaitos dokumentai tvarkomi, saugomi kartu, Didžioji ir Kasos knygos pildomos kartu. Audito metu dviejų įstaigų turtas ir jo apskaita – neatskirti.

Vertinant vidaus kontrolės sistemos patikimumą nustatyta, kad parengtų taisyklių, tvarkų, įsakymų dalis nuostatų yra įgyvendinamos. Tačiau esama vidaus kontrolės sistema nepajėgi visiškai užtikrinti mokyklos ūkinės veiklos ekonomiškumo, rezultatyvumo, efektyvumo principais.

Išanalizavus etatų panaudojimą, nustatyta: inžinieriaus, laboranto, vairuotojo etatai naudojami neefektyviai, neekonomiškai ir nenaudingai.

Išnagrinėję metines inventorizacijas, nustatėme, kad mokykloje inventorizacijos atliekamos tik iš dalies. Valstybės turto ir Savivaldybės turto 2004 metų ataskaitos sudarytos pažeidžiant teisės aktus, reglamentuojančius apskaitą, turto ataskaitų rengimą, turto apskaitą. Finansinė atskaitomybė neparodo teisingos finansinės būklės.

Mokyklos renovacijos darbai atlikti 2004-05-03, dėl neaiškių aplinkybių neperduoti mokyklos buhalterijai užsipajamuoti, todėl nebuvo padidinta mokyklos pastato vertė 2695652 Lt.

Mokyklos direktorei pateiktos 25 rekomendacijos, Savivaldybės administracijos direktoriui – 2.

Kontrolieriaus tarnyba 2004 metais įstaigų vadovams pateikė išsamias išvadas ir 54 rekomendacijas. Maksimaliai teisingoms išvadoms apie išaiškintus pažeidimus ir neatitikimus pateikti prireikė papildomų konsultacijų, atitinkamos srities specialistų pagalbos bei išvadų. Visų tikrinimų ir auditų ataskaitos apsvaistytos Kontrolės komitete ir priimtos atitinkamos nutartys.

Ataskaitos pateiktos, kaip to reikalauja Vietos savivaldos įstatymo 27 straipsnio nuostatos: Savivaldybės merui, Administracijos direktoriui, audituojamų subjektų vadovams. Ataskaitose nurodyti įstaigų veiklos trūkumai ir nustatytas terminas, per kurį turi būti pašalinti nustatyti teisės aktų pažeidimai.

Auditų metu didžiausia klaidų aptikimo rizika - turto apskaitos, turto ataskaitų rengimo, buhalterinės apskaitos operacijų vykdymo, finansinės atskaitomybės sudarymo srityse. Kai nėra apskaitos politikos, parengtų tvarkų, susidaro rizika įstaigų ūkinei veiklai ir strategijai įgyvendinti.

Dažniausiai aptinkamos klaidos ir pažeidžiami šie teisės norminiai aktai:

- Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtinta Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarka.

Neteisingai apskaitomas turtas pagal sąskaitas, subsąskaitas, buhalterinėse ataskaitose, metinėje atskaitomybėje neteisingai atvaizduojamas turtas, todėl finansinė atskaitomybė parodoma iškreiptai.

- Lietuvos Respublikos Buhalterinės apskaitos 2002-12-10 įstatymas Nr. IX-1263.

Nesilaikoma bendrųjų apskaitos reikalavimų: neįtraukiami ūkiniai įvykiai ir ūkinės operacijos, nėra įstaigose sąskaitų plano arba juo nesivadovaujama. Apskaitos informacija ne visada yra tinkama, objektyvi ir palyginama.

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-09-10 nutarimu Nr. 1429 patvirtinta Turto apskaitos tvarka ataskaitai apie valstybei arba savivaldybei nuosavybės teise priklausantį turtą rengti.

Įstaigose nekaupiami detali informacija apie turtą pagal grupes, tipus, pagaminimą, laikymą ir t.t.

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 nutarimu Nr. 719 patvirtintos Inventorizacijos taisyklės.

Inventorizacijos atliekamos aplaidžiai, neįtraukiant viso faktiškai turimo turto į apskaitą. Neteisingai pildomi aprašai, netvarkomos inventorizacinės kortelės, nėra ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvų apskaičiavimo, turtas neženklinamas.

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-03-31 nutarimu Nr. 205 patvirtinti Biudžetinių įstaigų vyriausiųjų finansininkų (buhalterių) nuostatai.

Organizuodami buhalterinę apskaitą, apskaitos kontrolę, įstaigų vyr. buhalteriai savo darbą ir pareigas atlieka iš dalies.

- Lietuvos Respublikos Vidaus kontrolės ir vidaus audito 2002-12-10 įstatymas Nr. IX-1253. Neparengtos finansų kontrolės taisyklės, nepaskirti už finansų kontrolę atsakingi darbuotojai.

Kontrolieriaus tarnybos tarnautojos savo darbe susiduria su įvairiapusiškomis problemomis, o jų darbo specifiška apima daugelį darbo sričių, todėl svarbu nuolat teoriškai ir praktiškai tobulėti.

Turėdamos vidaus auditorių kvalifikaciją ir patirtį kontrolės srityje, galime vertinti įstaigų vidaus kontrolę, vidaus kontrolės sistemos patikimumą.

Vidutiniškai Kontrolieriaus tarnybos vienai tarnautojai 2004 metais mokymuisi teko 64 valandos. Kvalifikacija kelta šiomis temomis:

- Finansinio audito praktinis taikymas
- Audito patikimumo modelis – sprendimų medis
- Vidaus kontrolės biudžetinėse įstaigose vertinimas audito proceso metu
- Biudžetinių įstaigų audito proceso dokumentavimo ypatumai
- Korupcijos apraška ir prevencija
- Savivaldybės audito programų sudarymas ir išvadų parengimas
- Aktualūs biudžetinių įstaigų veiklos ir apskaitos klausimai
- Savivaldybių kontrolierių praktinio darbo organizavimas, atliekant auditą
- Socialinis draudimas

Kontrolieriaus tarnyba, būdama Savivaldybių Kontrolierių asociacijos nare, glaudžiai bendradarbiauja ir dalyvauja jos rengiamuose seminaruose, pasitarimuose.
